

STORTINGET

Innst. 114 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:18 S (2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Lill Fagerås og Solfrid Lerbrekk om profittfri barnehage

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer av lovverket for barnehagene slik at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode, og at disse pengene ikke går til profitt for private barnehageeiere.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et lovkrav som sikrer ansatte i private barnehager likeverdige lønns- og arbeidsvilkår, herunder pensjonsavtale, på linje med ansatte i kommunale barnehager. Dette må være en forutsetning for å få offentlig støtte.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene får adgang til å stille samme krav til private og offentlige barnehager.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen, Aleksander Stokkebø og

Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og lederen Roy Steffensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Lill Fagerås, fra Venstre, Tina Shagufta Munir Kornmo, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantforslaget og støtter forslagsstillerne i at barnehageloven skal sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Det er et mål for komiteen at alle barn gis tilbud om gode og trygge barnehager.

Komiteen mener private barnehager utgjør en viktig del av barnehagetilbudet i Norge. Komiteen vil understreke at det er mange private barnehager som gir barna et tilbud av høy kvalitet, gir ansatte gode lønns- og arbeidsvilkår og ikke henter ut verdier i utbytte eller på andre måter. Komiteen mener private barnehager også vil være en viktig del av barnehagetilbudet i fremtiden.

Komiteen støtter vurderingen om at offentlige tjenester finansiert av skattebetalerne, skal gå til viktige velferdsgoder, og at barnehage utgjør en sentral tjeneste i denne forstand. Komiteen peker på at barnehageloven har definert at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode og at barnehagen kan ha et rimelig årsresultat. Komiteen vil også fremheve at barnehagenes mulighet for å ta utbytte er regulert av den alminnelige selskapslovgivningen.

Komiteen vil vise til at etablering av barnehager i privat eierskap og drift har spilt en stor rolle i arbeidet med å oppnå det tverrpolitiske målet om full barnehagedekning.

Komiteen viser til at private barnehager har vært viktige for å sikre den tverrpolitiske målsettingen om full barnehagedekning. Private barnehager utgjør om lag halvparten av landets barnehageplasser og vil fortsatt være viktige for å sikre full barnehagedekning.

Komiteen viser til at å bidra til at alle barn får en god start i livet, er det viktigste samfunnet kan gjøre. Barn som skal utforske og veiledes i lek og læring og som skal vokse og utvikle seg sammen med andre, trenger å ha stabile voksne rundt seg som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. At alle barn blir sett hver dag, og at de får omsorg og oppmuntring, er viktig for en god kvalitetsbarnehage.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, støtter forslagstillernes intensjon om at offentlige tilskudd skal komme barna til gode. Flertallet mener at private aktører, og da særlig de ideelle, er et viktig supplement til offentlige tilbud, og ønsker å legge til rette for at disse har gode rammevilkår. Flertallet viser til at de små og ideelle barnehageeierne er under press fra større og kommersielle barnehager.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti mener at et uforutsigbart finansieringssystem som kan variere fra kommune til kommune, gjør det krevende for små, enkeltstående og ideelle barnehager, mens de større og kommersielle kjedene har mer økonomisk robusthet til å håndtere dette. Disse medlemmer viser til at dette kan forsterke utviklingen med at store barnehager kjøper opp de små.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at for Sosialistisk Venstreparti har dette vært en viktig begrunnelse for å lovfeste retten til barnehageplass for alle, legge til rette for et likeverdig tilbud av høy kvalitet, sikre god offentlig finansiering og redusere foreldrebetalingen.

Dette medlem er stolt over at Sosialistisk Venstreparti tok initiativ til, og sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet inngikk, et barnehageforlik i 2003, og deretter sørget for at dette ble gjennomført fullt ut i løpet av få år under den rød-grønne regjeringen. Dette medlem vil vise til at mens Høyre stod på sidelinjen ble det etablert tusenvis av nye kommunale og private barnehageplasser gjennom store statlige tilskudd. Å gi alle barn lovfestet rett til barnehageplass og sikre full barnehagedekning må sies å være den største velferds- og utdanningsreformen i nyere tid.

Dette medlem ønsker flere ideelle aktører, ikke færre. Dette medlem mener det er viktig med et mangfoldig barnehage tilbud som gir foreldre valgfrihet,

men er særlig bekymret for de ideelle og små barnehagens situasjon i møte med store kommersielle kjeder.

Profittfri barnehage

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er enig med forslagsstillerne i at barnehagesektoren har vært i endring de siste ti årene. De ti største kommunale barnehageeierne eier i dag om lag 761 barnehager, mens de ti største private barnehageeierne eier 678 barnehager. For å sikre at det også i fremtiden vil eksistere barnehager utenom de store kjedene og de store offentlige eierne, er det viktig med forutsigbare rammevilkår og like finansieringsordninger.

Flertallet viser til at det er 53 pst. private barnehager i barnehagesektoren, og at private barnehager både sikrer mangfold i sektoren og bidrar til full barnehagedekning. Flertallet vil videre vise til undersøkelsen «Forskjellen på hvor mye private og kommunale barnehageplasser koster det offentlige» (Agenda Kaupang, mai 2017), som viser at private barnehager sparer staten for ca. 2,15 mrd. kroner årlig. Flertallet viser til at alle kjente nasjonale undersøkelser viser at foresatte med barn i private barnehager er de mest tilfredse, og at det i dag stilles de samme krav til kvalitet i alle barnehager.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at hele 31 pst. av ordinære private barnehager i 2015 gikk med økonomisk underskudd, og at utfordringen i sektoren heller er å sikre private barnehager gode og forutsigbare rammevilkår enn å forby profitt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener offentlige midler som brukes på velferd, skal komme brukerne av tjenestene til gode. Disse medlemmer viser til barnehagelovens bestemmelse om at tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode, og mener regelverket bør endres for å sikre at denne intensjonen følges. Det vil være bekymringsverdig dersom barnehagesektoren utvikler seg til å bli attraktive investeringsobjekter for norske og internasjonale investorer med et overordnet mål om avkastning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et regelverk som er tydelig, forutsigbart og enkelt å håndheve for både kommuner, private og tilsynsmyndigheter, og mener tydelige krav og reguleringer vil tjene både kommunale og private barnehager samt kommunene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er behov for å stramme inn regelverket slik at det ikke skal være mulig å hente ut store verdier fra barnehagedrift, og vil be om en utredning av hvilke regelendringer som er nødvendige for å sikre dette.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede forslag til endringer i regelverket for barnehagene, slik at barnehagelovens intensjon om at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode, følges opp, og at disse pengene ikke går til profitt for private barnehageeiere.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at barnehagene skal være en del av lokalsamfunnet, der foreldre og folkevalgte skal kjenne barnehagens ledelse, styre og drift. Disse medlemmer ønsker derfor ikke en utvikling der en stadig større andel av barnehagesektoren eies av kommersielle konsern. Barnehager er et viktig tilbud til landets barnefamilier og finansieres gjennom store offentlige overføringer.

Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig med et lovverk som sikrer at offentlige tilskudd til barnehagedrift skal gå til dette, og ikke til utbytte til private.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven, slik at offentlige tilskudd utelukkende kommer barna til gode, og at disse pengene ikke kan tas ut i form av utbytte for private barnehageeiere.»

Disse medlemmer støtter opp om ideell sektor, og mener ikke-kommersielle og ideelle drivere av barnehager er gode og viktige supplement til det offentlige tjenestetilbudet. For å ivareta disse mener disse medlemmer at kommunene bør benytte langsiktige avtaler basert på kvalitet framfor konkurranseutsetting av barnehagedrift.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til vedtaket Stortinget fattet i desember 2017, jf. Innst. 43 S (2017–2018), om å kartlegge pengestrømmer i offentlig finansierte velferdstjenester, og vil understreke at dette også må omfatte barnehagesektoren:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg som skal kartlegge pengestrømmer i offentlig

finansierte velferdstjenester, herunder handel mellom nærstående, bruk av skatteparadis, tynnkapitalisering og utbytte. Utvalget skal foreslå løsninger som kan sørge for at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd, og hvordan uønsket skattetilpassning i selskap som i all hovedsak er finansiert av offentlige midler, kan hindres».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merket seg regjeringens utspill om å gjennomgå den økonomiske tilsynsordningen, gevinst ved salg av barnehager og grad av lånefinansiering ved kjøp av barnehager. Dagens tilsyn av sektoren og informasjonen om reelt verdiuttak er mangelfullt, selv om man har flere enkeltteksempler på høye utbytter. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger opp egne løfter, og at dette resulterer i at regelverket tydeliggjøres og strammes inn. Disse medlemmer mener en slik gjennomgang også bør føre til økte krav til transparens og oversiktlig dokumentasjon av transaksjoner i store barnehagekonsern.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti er opptatt av å legge til rette for ideelle barnehager. Private barnehager er en bred kategori, der det i dag ikke er mulig å skille mellom ulike typer barnehageeiere. Disse medlemmer vil at kommunene i større grad skal kunne utøve helhetlig styring av utviklingen i barnehagesektoren. Disse medlemmer vil påpeke at loven ikke gir grunnlag for å kunne skille mellom ideelle og kommersielle barnehager, og ønsker at loven skal kunne åpne for dette.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede lovendringer som kan gi kommunene mulighet til å skille mellom ideelle og kommersielle private barnehager, samt om det ved et slikt skille kan være formålstjenlig med alternative organisasjonsformer for å drive ideelle barnehager.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti minner om at Stortinget har vedtatt en barnehagelov som slår fast at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Dessverre har vi gjennom media sett grove eksempler på at noen barnehageeiere bevilger seg store styrehonorarer og privat fortjeneste, blant annet gjennom kjøp og salg av barnehager.

En kommersialisering innebærer en motivasjon for eier til å få mest mulig profitt, noe som kan gjøres på flere måter i barnehagene: øke arbeidsmengden ved for eksempel flere barn per ansatt, utvide åpningstid uten å sette inn flere ansatte, bruke relativt mindre faglært ar-

beidskraft eller kutte antall ansatte slik at arbeidsbyrden øker for dem som er igjen. Et annet alternativ er å unngå å sette inn vikar ved fravær. Dette bidrar til å svekke mulighetene for et bedre og mer likeverdig barnehagetilbud, og det rammer barna, foreldrene og de ansatte. Dette medlem vil vise til rapporten «Kartlegging av kommunenes erfaringer med å praktisere regelverket om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager» (Agenda Kaupang 2017), som bekrefter at kommunene opplever at dagens lov er uklar og vanskelig å håndheve, og at tilsyn er omfattende og krevende. Dette medlem mener at kvaliteten og mangfoldet blir svekket når myndighetene ikke tar sterkere grep for å regulere sektoren, blant annet ved at de ikke styrker lovverket slik at kommersielle aktører ikke kan fortsette å tappe fellesskapets penger på denne måten. Dette medlem vil understreke at Sosialistisk Venstreparti ikke vil noen barnehager til livs. Det er heldigvis mange flotte barnehager i Norge, og over halvparten av dem er private. Men det er også store variasjoner i kvaliteten. Både innenfor de kommunale, kommersielle og ideelle barnehager ser vi blant annet store forskjeller i bemanning og i kompetansen til de ansatte. Å påpeke utfordringer og foreslå forbedringer for hvordan vi kan ivareta og videreutvikle et godt og likeverdig barnehagetilbud til barna våre er ansvarlig politikk. Dette medlem mener at manglende vilje til å få oversikt og undersøke omfanget av de kritikkverdige forholdene som storsamfunnet er gjort kjent med og gjennom media, er uansvarlig fra regjeringens side. Dette var også bakgrunnen for at lederne for Sosialistisk Venstreparti, Fagforbundet og Fellesorganisasjonen oversendte et brev til Riksrevisjonen i juni 2017, der blant annet følgende ble formidlet:

«Vi vil med dette meddele Riksrevisjonen vår bekymring for at offentlige tilskudd som er tiltenkt gode velferdstjenester for barn og ungdom ikke blir brukt i tråd med formålet. Årsakene er komplekse og kan variere mellom de ulike tjenestoområdene: Barnehage, barnevern og asyl- og flyktningmottak. Eksempelvis kan det skyldes svakt og uklart lovverk, manglende etterlevelse og kontroll med lov- og avtaleverket, og manglende kompetanse og ressurser hos de forvaltningsorganene som er gitt tilsynsansvar.

(...)

En betydelig andel av de større kommersielle selskapene som leverer velferdstjenester i Norge, eies fra skatteparadiser eller land ofte brukt i overskuddsflytting. Et system som gjør at noen få kan tjene seg rik på velferd, undergraver skatteviljen og muligheten til å planlegge viktige samfunnsfelt. Vi gir ikke bare fra oss penger, men også demokratisk styring.

Regjeringene skal sørge for at Stortingets intensjoner følges og at statlige bevilgninger brukes i tråd med formålet. Dersom det er grunn til å tro at offentlige tilskudd og foreldrebetaling ikke blir brukt slik de var ment, må myndighetene dessuten iverksette tilsyn/granskning av situasjonen. Etter vårt syn mangler regjeringen oversikt og kontroll med hvordan de private til-

byderne av viktige velferdstjenester forvalter det offentlige tilskuddet, og kan ikke se at regjeringen har tatt tilstrekkelig initiativ for å sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling ikke går til privat profitt.

På denne bakgrunn vil vi tipse riksrevisjonen om saken og be dem om å vurdere evt mislighold i statsforvaltningen.»

Dette medlem merket seg at vikarierende kunnskapsminister høsten 2017 viste en nyvunnen forståelse for de utfordringer Sosialistisk Venstreparti har påpekt og blitt latterliggjort for, ikke minst fra Høyre i valgkampen. Kunnskapsministeren uttalte til Dagens Næringsliv (5. oktober 2017) at framveksten av store barnehagekjeder gjør det nødvendig med en grundig gjennomgang av reguleringen av sektoren og å revurdere tilsynsvirksomheten, fordi det er mer utfordrende å følge pengestrømmene i store konsern. Dette medlem vil påpeke behovet for at dette følges opp raskt, og imøteser en orientering til Stortinget om hva en slik gjennomgang innbefatter og hvilken prosess og hvilket tidsperspektiv regjeringen ser for seg i den forbindelse. Når det er kjent at mange barnehager har for lav bemanning, at det ikke settes inn vikarer ved sykdom, at lønns- og arbeidsvilkårene for ansatte er dårligere enn i de offentlige barnehagene, mener dette medlem at det er problematisk at noen barnehageeiere tjener eksempelvis 250 mill. kroner gjennom kjøp og salg av barnehager som er fullfinansiert av foreldrene og skattebetalerne, og bygger seg opp en privat formue på 169 mill. kroner, slik det dessverre har vært flere medieoppslag om. Å øke størrelsen på private eieres lommebøker var ikke intensjonen da barnehageloven ble vedtatt. Og siden regjeringen ikke har fremmet nytt lovforslag, tolker dette medlem det som at de stiller seg bak loven og dens intensjon. Heller ikke Sosialistisk Venstreparti har endret standpunkt. Derimot erkjenner vi at lovens intensjon ikke blir etterlevd, at loven kan være vanskelig å håndheve, og at utviklingen de siste årene har gitt nye utfordringer som må adresseres. Derfor har Sosialistisk Venstreparti tatt til orde for at lovverket må styrkes. Dette gjorde regjeringen nylig i høyskolesektoren, og Stortinget vedtok å stramme inn loven for private høyskoler og fagskoler på bakgrunn av avsløringer om at statsstøtte og studentenes egenbetaling ikke kom studentene til gode. Dette medlem mener at Stortinget må være tydelige på at omsorg for barn ikke skal være butikk. En fullfinansiert barnehagesektor er fellesskapets investering i utdanning, omsorg og velferd – ikke en bankboks for milliardærer.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer av lovverket for barnehagene, slik at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode,

og at disse pengene ikke går til profitt for private barnehageeiere.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal oversikt over hvordan barnehageloven med forskrifter som regulerer offentlige tilskudd og tilsyn med private barnehager, etterleves og håndheves i sektoren.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre merker seg Sosialistisk Venstrepartis ideologiske motstand mot private velferdstilbydere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil påpeke at det har vært en stor satsing på barnehagefeltet siden Høyre og Fremskrittspartiet dannet regjering i 2013, med støtte av Venstre og Kristelig Folkeparti. Flertallet vil peke på tiltak for kvalitet i barnehagen, flere barnehagelærere, lavere foreldrebetaling for lavinntektsfamilier, et mer fleksibelt opptak, utvidet rett til barnehageplass og likeverdig behandling av kommunale og private barnehager.

Flertallet vil vise til at nær 300 000 barn går i barnehage i Norge. Flertallet vil påpeke at det satses mer på kvalitet i barnehagen enn noen gang tidligere. I budsjettet for 2018 brukes om lag 400 mill. kroner på tiltak for å fremme kvalitet i barnehagen, noe som er mer enn en dobling fra 2013.

Flertallet vil påpeke at fra 2013 til 2016 har andelen ansatte av grunnbemanningen med barnehagelærerutdanning eller tilsvarende økt fra 33,5 til 37 pst., mens andelen med fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget økte fra 16,5 til 20 pst.

Flertallet vil videre vise til at det er innført et uavhengig tilsyn i barnehagesektoren ved at fylkesmannen har fått hjemmel til å føre tilsyn direkte med barnehagene i særlige tilfeller. Dette vil bidra til at barna får et barnehagetilbud av god kvalitet, uavhengig av hvor i landet barnet bor.

Flertallet vil også vise til at det er innført to nasjonale moderasjonsordninger for familier med lav inntekt. Den første er nasjonalt minstekrav om at ingen familier skal betale mer enn 6 pst. av inntekten for en barnehageplass, med maksimalprisen som øvre grense.

Den andre sier at alle tre-, fire- og femåringer i familier med lav inntekt har rett til gratis kjernetid i barnehage.

Flertallet er opptatt av at folk skal ha tilgang til barnehageplasser av god kvalitet, og vil derfor legge forholdene til rette for både private og kommunale velferdstilbydere. Flertallet vil vise til ratingbyrået EPSIs årlige undersøkelse «Utdanningsløpet», som måler kundetilfredsheten i barnehage, grunnskole, videregående skole og innen høyere utdanning. «Utdanningsløpet 2016» viser at foreldre med barn i private barnehager er

de mest tilfredse. De private barnehagene scorer totalt sett bedre på alle hovedspørsmålene i studien. I denne målingen oppnår private barnehager en kundetilfredshet på 80,8, mens de kommunale barnehagene oppnår en kundetilfredshet på 77,3.

Flertallet er glade for at regjeringen har varslet en gjennomgang av dagens regulering og kontroll av barnehagesektoren. Den enkelte kommune har i dag ansvar for å føre tilsyn med at de private og kommunale barnehagene etterlever regelverket. Det er nødvendig å vurdere om dagens regelverk og tilsynsordning tar tilstrekkelig høyde for en utvikling der flere barnehager blir del av større konsern som har barnehager i flere kommuner. Det er også nødvendig å vurdere hvorvidt dagens tilsynsordning i tilstrekkelig grad sikrer at kvalitetskravene nedfelt i regelverket, etterleves av de private og kommunale barnehagene. Flertallet viser til at regjeringen blant annet gjennomgår regelverket rundt utbytte ved salg, lånefinansiering ved oppkjøp av eksisterende barnehager og tilsyn av sektoren. Flertallet mener dette arbeidet vil være viktig for å danne grunnlag for å vurdere eventuelle forbedringer i regulering og kontroll av barnehagesektoren.

Like lønns- og arbeidsvilkår

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil påpeke at lønnsforskjellene er små når man sammenligner private og kommunale barnehager. Det er variasjon fra kr 2 254 til kr 16 385 mer i årslønn i KS sammenlignet med PBL. I prosent utgjør dette fra 0,63 pst. til 3,42 pst. (Kilde: Agenda Kaupang 29. august 2017).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at forslag om å stille politiske krav om lønns-, pensjons- og arbeidsforhold er et brudd på den norske modellen, hvor lønnsdannelse og forhandlinger skjer mellom partene i arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at 95 prosent av landets barnehager har tariffavtale, og at det ikke er noen andre sektorer i Norge med så høy organisasjonsgrad.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennom trepartssamarbeidet ta opp hvordan det kan sikres at ansatte i private barnehager uten tariffavtaler har gode lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at gode vilkår for ansatte kan bidra til kontinuitet. Å møte kjente, trygge voksne som trives på jobb, er en kvalitetsfaktor for barna. Dis-

se medlemmer mener ansatte i private barnehager, et offentlig finansiert velferdstilbud, skal ha krav på arbeids-, lønns- og pensjonsvilkår minst på linje med ansatte i offentlige barnehager.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at lønns- og pensjonskostnader er en av de største utgiftene for de private barnehagene, og at det er viktig å sikre gode vilkår for ansatte. Denne problemstillingen utfordrer særlig de ideelle aktørenes konkurransevilkår, som det er behov for å styrke. Dette medlem mener det er behov for mer kunnskap om utfordringen og eventuelle endringer som kan gjøres, og ønsker derfor en vurdering av hvordan private aktører kan likestilles med hensyn til lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan sikres at private barnehager har lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår minst på linje med ansatte i offentlige barnehager, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et lovkrav som sikrer ansatte i private barnehager likeverdige lønns- og arbeidsvilkår, herunder pensjonsavtale, på linje med ansatte i kommunale barnehager. Dette må være en forutsetning for å få offentlig støtte.»

Like krav til offentlige og private barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i lovverket i dag stilles like kvalitetskrav til alle barnehagene, både med hensyn til pedagogtetthet, bemanning, rammeplan og økonomisk likebehandling.

Flertallet vil påpeke at det er uklart hvilke hensikter representantene legger i forslaget om at kommunene må få adgang til å stille samme krav til private og offentlige barnehager. Dette forslaget kan åpne for at kommunene setter krav til pedagogisk tilbud og reduserte åpningstider i de private barnehagene. Flertallet vil ikke støtte en slik tilnærming og mener det er viktig å sikre mangfold i sektoren og familienes valgmuligheter.

Flertallet vil videre vise til kunnskapsministerens brev til familie- og kulturkomiteen, datert

10. mars 2017, med uttalelse om Repeasantforslag 43 S (2016–2017) om profittfri barnehage, hvor han viser til at Utdanningsdirektoratet er gitt i oppdrag å undersøke kommunenes erfaringer med reglene om bruk av tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til at det må stilles høye krav til kvalitet i alle barnehager, for at alle foreldre skal være trygge på at tilbudet barna får, skal holde høy kvalitet. Mange nok ansatte med riktig kompetanse er den viktigste forutsetningen for god kvalitet i alle barnehager. Disse medlemmer mener høye krav til bemanning, pedagogtetthet og andre kvalitetsfaktorer i alle barnehager er viktig for å begrense muligheter til å hente ut verdier fra barnehagedrift. Derfor ønsker disse medlemmer blant annet en pedagognorm som stiller krav om at halvparten av de ansatte i alle barnehager skal være barnehagelærere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at barnehagene er en svært viktig del av utdanningsløpet og en viktig arena for tidlig innsats. Disse medlemmer mener at kommunen, som ansvarlig for utdanningsløpet fra barnehage til grunnskole, skal kunne utøve en ansvarlig og overordnet styring av sektoren. Kommunene må kunne stille krav til forhold som kvalitet, dimensjonering, åpningstider, antall barn og barnas alder.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til at det i enkelte kommuner kan være en utfordring med at private barnehager prioritere barn uten rett til barnehageplass framfor barn med slik rett, og at dette skaper økonomisk uforutsigbarhet for kommunene. Disse medlemmer viser til at de private barnehagene er viktige for å oppfylle målet om full barnehagedekning, og forventer at de oppfyller krav og regelverk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene får adgang til å stille samme krav til private og offentlige barnehager.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennom trepartssamarbeidet ta opp hvordan det kan sikres at ansatte i private barnehager uten tariffavtaler har gode lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene får adgang til å stille samme krav til private og offentlige barnehager.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede lovendringer som kan gi kommunene mulighet til å skille mellom ideelle og kommersielle private barnehager, samt om det ved et slikt skille kan være formålstjenlig med alternative organisasjonsformer for å drive ideelle barnehager.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan sikres at private barnehager har lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår minst på linje med ansatte i offentlige barnehager, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede forslag til endringer i regelverket for barnehagene, slik at barnehagelovens intensjon om at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode, følges opp, og at disse pengene ikke går til profitt for private barnehageeiere.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et lovkrav som sikrer ansatte i private barnehager likeverdige lønns- og arbeidsvilkår, herunder pensjonsavtale, på linje med ansatte i kommunale barnehager. Dette må være en forutsetning for å få offentlig støtte.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven, slik at offentlige tilskudd utelukkende kommer barna til gode, og at disse pengene ikke kan tas ut i form av utbytte for private barnehageeiere.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer av lovverket for barnehagene, slik at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode, og at disse pengene ikke går til profitt for private barnehageeiere.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal oversikt over hvordan barnehageloven med forskrifter som regulerer offentlige tilskudd og tilsyn med private barnehager, etterleves og håndheves i sektoren.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:18 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Lill Fagerås og Solfrid Lerbrekk om profittfri barnehage – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 6. februar 2018

Roy Steffensen

leder

Åshild Bruun-Gundersen

ordfører

